

# รายงานการศึกษาทางวิชาการด้านป่าชุมชน

เรื่อง

## บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาป่าชุมชน กรณีศึกษาท้องที่จังหวัดอุดรดิถีในหมู่บ้านเป้าหมาย ปี ๒๕๓๗-๒๕๔๓

The Roles of Village Headmen in Community Forest Development  
A Case Study of Uttaradit Province in  
Community Forest Village 1994-2000

โดย

สมศักดิ์ เร่งเพียร

นักวิชาการป่าไม้ ๗ ว.

ฝ่ายป่าชุมชน สำนักงานป่าไม้เขตพิษณุโลก  
กรมป่าไม้

พ.ศ. ๒๕๔๕

## บทคัดย่อ

การศึกษาทางวิชาการด้านป่าชุมชน เรื่อง "บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาป่าชุมชน: กรณีศึกษาท้องที่จังหวัดอุดรธานีในหมู่บ้านเป้าหมาย ปี ๒๕๓๗ - ๒๕๔๓" นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทการพัฒนาป่าชุมชนของผู้ใหญ่บ้าน ในหมู่บ้านเป้าหมายที่ได้ดำเนินการจัดทำป่าชุมชนไปแล้ว ในระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๓๗ - ๒๕๔๓ จำนวน ๑๐๕ หมู่บ้าน ท้องที่จังหวัดอุดรธานี เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ก่อนเข้าไปดำเนินงานกิจกรรมป่าชุมชนในหมู่บ้านอื่นๆ ต่อไป การศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลผู้ใหญ่บ้าน ด้านส่วนตัว ด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการมีส่วนร่วมของผู้ใหญ่บ้านในการเข้าไปดำเนินการเกี่ยวกับป่าชุมชนในหมู่บ้านของตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามกลับจำนวน ๗๕ คน ซึ่งใช้เป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์ในรูปแบบร้อยละ ค่าเฉลี่ย และหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยค่าไคสแควร์ (Chi-square) เพื่อให้ทราบว่าปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาป่าชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาป่าชุมชน จะมีความสัมพันธ์กับปัจจัย ๓ ตัว คือ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ขนาดพื้นที่ถือครอง และการพบปะเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ดังนั้นผลที่ได้สามารถนำมาเป็นแนวทางการปฏิบัติงานได้ว่า การที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้จะเข้าส่งเสริมประชาสัมพันธ์งานป่าชุมชนในหมู่บ้านเป้าหมาย ควรที่จะต้องมีการพบปะ พูดคุย สร้างความเป็นกันเองอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะกับผู้ใหญ่บ้านที่ได้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านมาแล้วหลายปี จะมีผลทำให้การดำเนินงานมีแนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จได้ง่ายกว่าหมู่บ้านที่ผู้ใหญ่บ้านเพิ่งมารับตำแหน่งใหม่ หรืออายุราชการน้อย